

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen élettársi közös vagyon megosztása iránt a Gödöllői Városi Bíróságnál 2.P.22.086/2003. számon megindított és a Pest Megyei Bíróságnak 5.Pf.24.093/2009/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen az alperes által 88. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg - külön felhívásra, az abban közölt módon és időben - az államnak az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 239.760 (Kettőszázharminckilencezer-hétszázhatvan) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint az alperes 2004. (helyesen: 1994.) áprilisában a felperes albérletébe költözött, és ezt követően a felek élettársi kapcsolatban éltek, amelyből 1995. július 31-én B. utónevű közös gyermekük született, majd 1997. májusában az élettársi kapcsolat megszakadt.

2000. júliusától ismét együtt éltek, majd 2001. január 13-án házasságot kötöttek, a házassági életközösségük azonban 2002. áprilisában megszűnt, és a házasságukat a Gödöllői Városi Bíróság a 2003. november 20-án jogerőre emelkedett 2.P.20.43612003/10. számú ítéletével felbontotta.

A felperes az élettársi kapcsolat fennállása idején, 1994. október 24-én 3.500.000 forintért eladta az addig általa működtetett közért üzlet bérleti jogát, árukészletét és berendezési tárgyait, majd ebből az összegből az alperes 1994. október 25-én 608.400 forint vételárért megvásárolta a d.-i építési telket. Ezt követően a felek a 3.500.000 forintból fennmaradó pénzből családi ház építésébe kezdtek, amelyhez az említett összegben felül felhasználták a felperes tulajdonában álló kisbusz eladási árát, a felperes házasságából született két kiskorú gyermeke és a felek közös gyermeke után folyósított összesen 2.120.000 forint szociálpolitikai kedvezményt, valamint az alperes által felvett 1.000.000 forint munkáltatói kölcsönt is. Az építkezés házilagos kivitelezéssel történt, de igénybe vettek szakembert is. A ház készültségi foka az életközösség megszakadásakor 61%-os mértékű, a

becsült építési költsége pedig 1996-os átlagáron 5.134.000 forint volt, amelyen felül a telken végzett közművesítési munkák értéke 110.000 forintot tett ki.

Az alperes 1997. december 19-én a felperes tudta és beleegyezése nélkül az ingatlant eladta, és annak vételárát - amely az adásvételi szerződésben 5.000.000 forintban került rögzítésre - teljes egészében felvette, és az 1.000.000 forintos munkáltatói kölcsönt visszafizette.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen az élettársi, másodlagosan pedig a házastársi közös vagyon megosztását és az alperes arra való kötelezését kérte, hogy fizessen meg neki 5.026.400 forintot, valamint annak 1997. december 19-től kezdődően járó évi 20%-os kamatát. Tényállítása szerint az alperes a telket az ő különvagyoni pénzéből vásárolta meg, elismerte ugyanakkor azt, hogy a munkáltatói kölcsönt az alperes fizette vissza, továbbá, hogy az alperes a vagyonszaporulat 20%-ának megfelelő mértékű személyes közreműködést végzett.

Az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását kérte, másodlagosan pedig a felperes követelésébe beszámítani kérte azt az 1.913.068 forintot, melyet a Gödöllői Városi Bíróság a Pest Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 4.Pf.24.06812008/12. számú ítéletével jóváhagyott 17.P.21.981/2006/41. számú ítéletével az E. Bt.-től a javára megítélt. Az ítélet szerint amennyiben a Bt. vagyona a marasztalást nem fedezi, a jelen per felperese teljes vagyonával korlátlanul köteles helytállni.

Viszontkeresettel élt a felperes arra való kötelezése iránt, hogy az 1-21. tételben felvett összesen 1.462.500 forint értékű különvagyoni ingóságait adja ki neki A viszontkeresetét többször módosította: először 2.462.500 forintban, majd 1.441.569 forintban jelölte meg a pertárgy értékét, és 2002. május 31-től kezdődően törvényes mértékű kamatot is követelt. Arra hivatkozott, hogy a felek között közös gazdálkodás nem jött létre, a perbeli ingatlan teljes egészében az ő különvagyonát képezte és előadta azt is, hogy 1997. decemberében 2.500.000 forintot átadott a felperesnek.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a felek élettársi vagyonközösségét megszüntette, és kötelezte az alperest, hogy 30 nap alatt fizessen meg a felperesnek 3.995.990 forintot, valamint annak 1997. december 19-től számított kamatát, ezt meghaladóan pedig a felperes keresetét elutasította. A felperest 4 darab szövethuzatú szék kiadására kötelezte, ezt meghaladóan a viszontkeresetet elutasította. Rendelkezett a le nem rótt illeték, valamint a perköltség viseléséről.

A döntését azzal indokolta, hogy az alperes a per során különvagyonával kapcsolatban eltérő nyilatkozatokat tett, saját készpénz hozzájárulást pedig nem bizonyított. Ezzel szemben a felperes által állított 3.500.000 forintos készpénz hozzájárulás tényét a 7.P.21.253/1999. számú perben kihallgatott T. Tné, V. T. A., L. K., S. I., Oné Sz. J., Á. I., dr. Á. J., K. A. és K. I. Fné tanúk vallomása alátámasztotta.

A perben kirendelt szakértő véleményéből kitűnően az ingatlan 1997. októberi értéke a 61%-os készütségi fokban 6.283.000 forint, a kivitelezési költség pedig 5.245.000 forint volt, amely utóbbiból a saját munka értéke 820.000 forintot tett ki.

Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a kivitelezési költségből a saját munka ellenértékének felét: 410.000 forintot, az 1.000.000 forint munkáltatói kölcsönt, valamint a közös gyermekre jutó 1.000.000 forint szociálpolitikai kedvezmény felét: 500.000 forintot, tehát összesen 1.910.000 forintot alperesi hozzájárulásként számolt el. Minthogy ez az összeg a kivitelezési költség 36,4 %-ának felel meg, az alperest az ingatlan eladáskori értékéből 36,4 % illeti meg. Ennek alapján a házas ingatlan eladáskori forgalmi értékéből az alperesnek 2.287.012 forint, a felperesnek pedig 3.995.988 forint jár, ezért az elsőfokú bíróság az alperest ennek az összegnek a felperes javára való megfizetésére kötelezte, mert ez felelt meg a felperes ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdoni hányadának. Az alperes késedelmi kamatfizetési kötelezettsége a Ptk. 301. § (1) bekezdésén alapul.

A felperes elismerte, hogy a 4 darab szövethuzatú szék az alperes különvagyonát képezi, a többi ingósággal kapcsolatban az alperes a felperes tagadásával szemben nem bizonyította, hogy azok a különvagyonát képezték, s hogy azokat a felperes elköltözésekor magával vitte.

A Gödöllői Városi Bíróság a 17.P.21.98112006/41. számú ítéletével az E. Bt.-t marasztalta az alperes javára, az ítélete szerint azonban a felperes csak abban az esetben köteles teljes vagyonával helytállni, ha a Bt. vagyona a marasztalást nem fedezi. Erre figyelemmel az első-és másodfokú bíróság az alperes beszámítási kifogásnak nem adott helyt.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes fellebbezéssel élt annak megváltoztatása és a felperes keresetének az elutasítása iránt.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybehagyását kérte.

A másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen

meg a felperesnek bruttó 125.000 forint másodfokú perköltséget, az állam javára pedig - külön felhívásra - 240.000 forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítéletének indokolása szerint a felek 1994. áprilisától 1997. májusáig élettársakként éltek együtt, az ezzel kapcsolatos jogvita elbírálásánál a Ptk. 578/G. § (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni. Eszerint az élettársak együttélésük alatt a szerzésben való közreműködés arányában szereznek tulajdont. A közös szerzés vélelmével szemben a különvagyoni hozzájárulást annak a félnek kell bizonyítania, aki erre hivatkozik.

Helyes az elsőfokú bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy az alperes nem bizonyított különvagyoni hozzájárulást, így azt az elszámolás körébe nem vonhatta. Az alperes a fellebbezésében azt adta elő, hogy a perben tett előadásait a fellebbezése indokolásának is tekinti. Ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helytállóan mutatott rá ítéletében, az alperes az eljárás során a különvagyoni hozzájárulására vonatkozóan különböző tényállításokat adott elő, melyeket igazolni nem tudott. A fellebbezésben sem hivatkozott olyan tényre, bizonyítékra, mely a különvagyoni hozzájárulását bizonyítaná.

Az elsőfokú bíróság az ingatlan élettársi kapcsolat megszakadáskori készségi fokát, az annak megfelelő kiviteli költséget, valamint az 1997. decemberi - értékesítéskori - forgalmi értéket igazságügyi szakértő véleménye alapján állapította meg. A felek közötti élettársi kapcsolatra tekintettel az együttélés alatt keletkezett vagyonszaporulaton - az ingatlanon - a felperes ingatlan-nyilvántartáson kívül tulajdonjogot szerzett. A felek közös tulajdonáról pedig a tulajdonostársak együtt rendelkezhetek volna. Az alperes azonban a felperes tudta és beleegyezése nélkül adta el az ingatlant, az adásvételi szerződés tanúsága szerint a - szakértő által megállapított - forgalmi értéknél alacsonyabb áron. A forgalmi értéknél alacsonyabb áron történt értékesítés következményei a felperest nem terhelhetik, ezért nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az adásvételi szerződésben foglaltakkal szemben a szakértői vélemény megállapításait fogadta el a megtérítendő vételár rész megállapításakor.

A felperes az általa bérelt üzlet használatára vonatkozó határozattal, vételi jog átadási szerződéssel, egyéb okirattal, tanúvallomásokkal igazolta az általa bérelt üzlet bérleti jogának, árukészletének és berendezési tárgyainak átadását, és az ezért kapott ellenértéket. Az alperes a fellebbezésében nem is jelölte meg, hogy a tényállás megállapításakor mely tételeket nem vette figyelembe a bíróság, és nem jelölt meg más olyan tény, körülményt sem, amelyből az üzlet értékesítése tekintetében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megváltoztatását indokolná.

A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatása és a felperes keresetének elutasítása, továbbá - a viszontkeresetének helyt adva - a felperes arra való kötelezése iránt, hogy fizessen meg neki 1.441.569 forintot és annak 2002. május 31. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamatát, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, valamint az "első-és másodfokú bíróság" új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítása iránt.

A felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet a Ptk. 578/G. §-át és 685/A. §-át sérti. Iratellenes a jogerős ítéletnek az a ténymegállapítása, hogy a felperes 3.500.000 forintért értékesítette az üzletének bérleti jogát, árukészletét és berendezési tárgyait, mert a becsatolt okirat és K. J. tanúvallomása szerint az eladási ár csak 1.600.000 forint volt, a jogerős ítéletben felsorolt tanúk vallomása pedig az említett bizonyítékok adatait nem cáfolja, mert a tanúk az általuk előadottakról nem közvetlenül, hanem a felperes elmondása alapján értesültek. Téves az első- és a másodfokú bíróságnak az a következtetése, hogy a különvagyoni hozzájárulását nem bizonyította, mert a becsatolt okiratok adatai szerint a telek vételárának a kifizetéséhez ő maga megfelelő forrással rendelkezett, a felperes viszont semmiféle hozzájárulást nem bizonyított. Iratellenes a jogerős ítéletnek az a ténymegállapítása is, hogy az ingatlant a felperes tudta és beleegyezése nélkül, a tényleges forgalmi értéknél alacsonyabb áron adta volna el, mert a L. Kft. szakvéleménye a perbeli ingatlannál magasabb készültségi fokon álló vagy teljesen kész ingatlanok értékét határozta meg 5.000.000 forint körüli értékben, az ott helyben megkötött adásvételi szerződések szerinti ingatlanárak alapján. Mindezek mellett a felperes nem bizonyította azt sem, hogy a felek között a gazdasági közösség valóban fennállott volna, ezért az élettársi közös tulajdonszerzés alapvető tartalmi eleme hiányzik.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A Pp. 270. §-ának (2) bekezdésében és 271. §-a (1) bekezdésének a) - b) és 1) pontjában foglaltakból az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásnak, mint rendkívüli perorvoslatnak csak az

lehet a tárgya, ami a fellebbezési eljárásnak, mint rendes jogorvoslatnak is tárgya volt.

Az alperesnek az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezése - "valamennyi perben tett előadásának a fellebbezésének indokaként történő fenntartása" mellett - az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatására és a "felperes keresetének az elutasítására" irányult, nem terjedt viszont ki a fellebbezése a viszontkeresetének helyt adó határozat hozatalára és a felperes 1.441.569 forint, valamint annak 2002. május 31. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamatai megfizetésére való kötelezésére.

Az alperes viszontkeresete tehát a másodfokú eljárásnak nem volt a tárgya, ezért a Legfelsőbb Bíróság az alperes felülvizsgálati kérelme említett részének az érdemi elbírálását a Pp. 273. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján mellőzte.

II. Az alperes a felülvizsgálati kérelmét anyagi jogi jogszabálysértésre alapította ugyan, annak indokolásában azonban lényegében a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás megállapításának a módját sérelmező fellebbezésében foglaltakat ismételte meg.

A jogerős ítélet azonban a peres felek egymással ellentétes és az alperes önmagában is ellentmondó előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának, a perben kirendelt igazságügyi szakértő véleményének, valamint a becsatolt okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történő értékelése alapján, megalapozottan állapította meg a tényállást.

Ennek során a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt főszabályának, a helyes alkalmazásával értékelte az alperes terhére mindazon tények bizonyítatlanságának a következményeit, amelyek vonatkozásában az alperesnek állott érdekében az, hogy a felperes tagadásával szemben a saját tényállításait a bíróság valóban fogadja el.

Arra pedig a Legfelsőbb Bíróság már számos eseti döntésében rámutatott, hogy nem minősíthető a megállapított tényállás sem megalapozatlannak, sem iratellenesnek pusztán amiatt, hogy egyes bizonyítékokkal ellentétes ugyan, más bizonyítékok azonban azt kellően alátámasztják, a tényállás egyes lényeges elemeire alapított logikai következtetés pedig nem tekinthető okszerűtlennek kizárólag azért, mert akár ugyanazok, akár más lényeges tényállási elemek az egyéb peradatokkal egybevetve más, ugyancsak okszerű logikai következtetésekre is kellő alapot adhattak volna.

A Pp. 270. § (2) és 275. § (3) bekezdésében foglaltakból viszont az következik, hogy a tényállás megállapításának a módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye.

III. A Ptk. 685/A. §-a szerint az élettársak - ha jogszabály másként nem rendelkezik - két házasságkötés nélkül közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben élő személy, a Ptk. 578/G. §-ának (1) bekezdése értelmében pedig az élettársak együttélésük alatt a szerzésben való közreműködés arányában szereznek közös tulajdont, ha pedig a közreműködés aránya nem állapítható meg, azt azonos mértékűnek kell tekinteni azzal, hogy a háztartásban végzett munka a szerzésben való közreműködésnek számít.

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás alapján okszerűen jutott az első- és a másodfokú bíróság arra a jogi következtetésre, hogy - a nyilvánvalóan elírt 2004. áprilisi időponttal szemben - 1994. áprilisától 1997. májusáig a közös háztartásra, valamint az érzelmi és gazdasági közösségre egyaránt kiterjedő Ptk. 685/A. §-a szerinti élettársi kapcsolat állott fenn.

Helyesen járt el tehát akkor is, amikor az alperest az élettársi kapcsolat ideje alatt megszerzett, majd általa - a felperes tudta és hozzájárulása nélkül, egyoldalúan - értékesített ingatlan tényleges forgalmi értékének az alapulvételével, a felperes által - az ingatlan megszerzéséhez való hozzájárulásának az arányában - az ingatlan-nyilvántartáson kívül megszerzett tulajdoni hányad eladáskori értékének, valamint - a Ptk. 301.- §-ának (1) bekezdése alapján - az említett érték törvényes kamatainak megfizetésére kötelezte. Arra ugyanis az alperes maga sem hivatkozott, hogy a jogerős ítéletben foglalt érdemi döntés az általa megjelölt anyagi jogi szabályokat

A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet - a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 254. § (3) bekezdése alapján az érdemi döntés helyes indokaira is utalva - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és az illethekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 64. §-a, valamint a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986.(VI.26.) IM számú rendelet 13. §-ának (2) bekezdés alapján pedig az alperes illethekefeljegyzési joga

*folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről.
Az irányadó felülvizsgálati perérték: 3.995.990 forint.*

Budapest, 2010. szeptember 7.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelével: tisztviselő